

waaraan in  
ap moest be-  
len voor het  
- de politieke  
positieve ver-

ndruk op de  
als uitgangs-  
alist genoeg  
ets bereiken,  
tiseeren voor  
die alleen op  
ldongen feit  
de grondwet  
indringende  
is Groen die

reegt zich in  
i theoretisch  
t de gehoor-  
Gods. Maar  
ontkerstend  
moegen mee  
weg van po-  
herkersteneu  
ngskasteel te  
REMMER.

Nijkerk. 1945.  
lijk den wil  
n. De weten-  
wordt, in zijn  
ch onmisbaar  
op te sporen.

## IK LEVEN

e ze zélf  
en prijs be-  
want de ge-  
t van alle  
vrijmakende  
accepteeren  
buiten af  
or hen zélf  
behoeft niet  
lering wordt  
door de  
vergadering  
tituut, dat  
ze nóg sla-  
aten zitten",  
et ver-  
uk? Dan  
lang van af

neel be-  
wäre kerk  
één juk  
kelijke  
us. Een  
l", maar de  
it ze moeten  
r een eigen  
brengt onder  
is is, die  
aken en  
den onder-  
laat be-  
onder dät  
de kerk  
dan wel  
et er allicht  
geen arme  
DIT PUNT,  
s juist voor  
ze wat ze  
hun eigen

n niet meer  
van. In art.  
de klassieke  
gediend als  
kerkbe-  
d.w.z. over-  
rofetie door  
„coram  
s, als brave,  
„christelijk“  
en kinderen  
maar mij  
root woord,  
d tot baäl;  
staan ze te  
en voor het  
de staats-  
begunstigde  
ze zeggen:  
van een ons  
en afwijkt),  
de recht en  
ompareeren

voor-het-aangezicht (coram) Baäl. Ik voor mij geloof, dat de belijdenissen met dat „niet coram Baäl“ (niet voor Baäls aangezicht) zinspelen op het eerste gebod. Dat eerste gebod beteekent, meen ik, goed geëxegeseerd: geen andere goden hebben „nevens“ Mij. In den Reformatietijd (en daarna, ook thans) achten velen dit de goede vertaling (geen andere goden „beyond“ Jahwe). Maar er speelt, van den reformatietijd af aan, en van daarvoor, ook een andere vertaling een betekenisvolle rol: geen andere goden voor Mij aangezicht; coram Me, coram Jahwe, voor Zijn aangezicht (officieel te ontmoeten in de bij de wet aangewezen plaatsen van den eeredienst). Dan hebben die „7000“ geweigerd: ik verschijn niet voor het eeredienstcentrum van Baäl (Jerobeam-Achab-Izebel, etc.) maar houd vast aan het eeredienstcentrum van den God der vaderen, sprekende door Mozes, Jahwe, den HEERE.

Dan is daar dus een vals adres gesteld tegenover het ware adres.

Het valsche adres werd opgelegd, en met dwang door de staatsmacht (waarvoor betaalde valsche profeten, en zich verkoope priesters zich als een kerkhiërarchie inzetten, tot den prijs ook van vervolging der geloovigen toe).

Maar het ware adres werd erkend door degenen, die zich hielden aan de wet van Mozes: daarboven stond, dat Jahwe ze allemaal had vrijgemaakt, ja zeker: vrijgemaakt, van het diensthuis, het „juk“ van Egypte, en dat Hij ze nu had gebracht onder ZIJN EIGEN juk: leert van Mij, zei Hij toen, want Ik ben nederig, dat wil zeggen: ik sta vlak naast u, Deut. 30, vgl. Rom. 10) en Ik ben zachtmoedig, en: Mijn juk is zacht, Ik heb geen drijvers geweldige roede, zoals Farao, Achab, de valsche hiërarchie; en MIJN last is licht, die sluit zich aan bij den bouw van uw lijf en van uw ziel, die Ik hersteld heb.

Vandaar dan ook, dat in art. 28 en ook in art. 29 dat „juk“ van Christus als het EENIGE TOEGESTANE terugkeert. Artikel 28 zegt, dat de geloovigen schuldig zijn zich bij de ware Kerk te voegen (de ware vergadering dus). Hoe? Of waarin en waardoor? Door te onderhouden de eenigheid der kerk. Op wat manier? Door altijd te blijven bij het bestaande gefixeerde instituut? Of bij de meerderheid? Door bij voorbaat dat met zichzelf af te spreken? Neen — door zich te onderwerpen aan haar onderwijzing (ook die aangaande de kerk, haar vrijheid, haar rechten) en aan haar (met de onderwijzing kloppende) tucht, daarin den hals buigende onder het juk van Jezus Christus. Zóó formeert men zelf (in 't ambt der geloovigen) de ware Kerk. En dan staat daar tegenover van de valsche kerk, dat zij zich aan het juk van Christus niet wil onderwerpen. En conform deze door en door verkeerde houding vervolgt zij (al of niet met inschakeling van de staatsmacht) degenen, die zich aan de Schrift houden; die ook zelf met velelei boosheden behept zijn, maar die juist op die punten, waarin zij gehoorzaam probeeren te zijn door haar zóó vervolgd worden, dat zij op die punten, waarin zij zondigen door haar met de remedie der schriftuurlijke tucht niet eens meer worden behandeld ter genezing.

Wij zouden, zonder veel moeite, uit onderscheiden andere officiële confessionele geschriften overeenkomstige uitspraken kunnen aanvoeren. We nemen die moeite niet. Het lijkt ons niet nodig. Want artikel 32 van onze eigen belijdenis zegt nu, dat de regeerders der kerk (zij, die op een of andere manier besturen) zich in het regeeren (het lasten, zeg maar: een „juk“ opleggen) moeten wachten, af te wijken van Christus' ordonnanties voor de kerk-regeering; maar die regeerders — hoe ze ook heeten, kerkeraad of superintendent, (zie een vorig artikel), kerkeraad met of zonder synodale besluiten of oekasen voor zich op tafel —, die regeerders, nog eens, moeten het juk van Christus, dat zachte, dat gezegende, dat ook de overtreders helpende juk van Christus opleggen, en mogen alleen dat juk opleggen. Want niet zij hebben iets op te leggen, doch Christus moet het doen door hen. Leert van Mij, want ik ben nederig, d.w.z. laag bij den grond, vlak naast u, en niet heel hoog op een verheven stoel. Vlak bij den grond — wat beteekent dat anders, tenminste vandaag, dan dat ik een dominee, een ouderling, een diaken vlak bij me heb, en dat die man fungeert als de hand, waarmee Christus zijn juk oplegt? Welnu — als dan in art. 32 eerst de regeerders hun tank krijgen toegewezen, dan krijgen daarna de geloovige belijders hun beurt: daarom, zoo wordt er vervolgd, daarom verwerpen wij alle menselijke vonden en alle wetten, die men zou willen invoeren om God te dienen en door deze de conscientie te binden. Wij verwerpen dus alle juk, dat niet Christus' juk is. Dat doen we — doodeenvoudig. Al zijn die regeerders ook onze beste vriendjes, of — al zijn ze ook op bepaalde punten beter, wijzer, voorzichtiger dan wij. Wij verwerpen alle juk, dat niet van Christus is, waarmee men ons wil binden in de conscientie en wil dwingen. „In wat manier het ook zij.“

Dat staat allemaal niet in een vrijgemaakt kerkbodeetje, maar in de belijdenis van Ridderbos, Berkouwer, Nauta.

En het beteekent: de geloovigen moeten niet (als de duizenden in de Herv. Kerk en de tienduizenden, want zoo tellen wij ondanks de numerieke relaties, de tien-

duizenden in de synodoeratische kerk) loopen moppen op hun regeerders, en zeggen: die hebben 't gedaan. Dat is gemakkelijk genoeg. Neen — ze moeten die regeerders laten voor wat zij zijn. De geloovigen zelf hebben beloofd en beleden, dat ze zullen en moeten verwerpen alle juk dat niet van Christus is. Met andere woorden: als zij die beloofde verwerpsdaad niet doen, dan accepteeeren zij dat valsche juk. En toch waren ze vrijgemaakt van alle valsche juk (van het staatsjuk), want de kerk is niet meer onder Achab, en Elia hoeft niet meer in de kerk „onder te duiken“, net zoo min als David voor Saul. En vooral van het hiërarchische juk. Want de kerk is door Christus, en niet door een paar galileesche visschers, of een driftigen Luther, of een koppigen Calvijn, of een dit en dat mankeerende De Cock of Kuyper, vrijgemaakt van de hiërarchie.

Dat beteekent dus: elk doleerend maar „blijvend“ mannetje, dat zich en de medegeloovigen laat liggen „onder het juk“ (niet van Christus), maakt zijn kerk valsche kerk. Hij zegt: ik blijf — punt. De belijdenis zegt: jij loopt weg. Want je houdt je niet aan den beleden regel: afwerping van het valsche juk.

De geloovigen onder „het“ juk maken zich zelf leden der valsche kerk. Al blijven ze tot hun dood toe de lieve menschjes die ze waren.

K. S.

## Vervolgartikelen

Terwille van de afwijking die de Pinkstermaandag brengt zoowel in redactioneel als in uitgeversbedrijf wordt deze week de gewone vervolgstof voor een deel opgeschoven tot een volgend nummer.

K. S.

## Samenspreking

Woensdag 24 Mei 1950 hebben de Deputaten voor contact tussen de Chr. Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde Kerken, resp. benoemd door de generale synode van de Chr. Geref. Kerken, in 1947 te Utrecht gehouden; en die der Geref. Kerken, in 1948 te Amersfoort gehouden, elkaar in Amersfoort ontmoet.

De samenkomst werd gepreseed door Prof. L. H. v. d. Meiden. In deze vergadering, die van 10—16 uur duurde, hebben genoemde Deputaten tal van zaken, die in beide kerkengroepen in verband met een eventuele vereniging de aandacht spannen, openhartig en broederlijk besproken, wat tot beter verstaan van elkanders gedachten leidde. Besloten werd de samenspreking later voort te zetten.

Bladen, die deze mededeling overnemen, worden verzocht in dit ter vergadering vastgestelde communiqué geen verkorting of wijziging aan te brengen.

## Theologische Hoogeschooldag;

### EERSTE BERICHT.

Zoo de Heere wil, is de datum voor den Bidstond Dinsdagavond 26 September, en die van den Hoogeschooldag zelf Woensdag 27 September. Er waren eenige verzoeken, een vroegeren datum te zoeken, maar de bezwaren waren te veel.

Sprekers worden in nadere berichten wel genoemd. Dringend verzoek: zoo spoedig mogelijk organiseren en bericht zenden aan den pedel der Hoogeschool: den heer J. Bos, Broederweg 15, Kampen. Straatnaam niet vergeten op het adres, Voorts: aan de „busbazen“ den datum secuur opgeven. Verleden jaar kwamen enkele bussen één dag te laat.

K. S.

## Hereniging of kerkverlating

De pers en de radio en meer van die zaken, kunnen zeer gevaarlijk zijn. Al leeft men nog niet bij de onwaarheid: „wat gedrukt staat, is waar“, toch kun een min of meer geregeld lezen van berichten, die op een bepaalde wijze „gekleurd“ zijn, suggestief en funesten invloed uitoefenen. Wij moeten daarvoor op onze hoede zijn.

Zouden wij persberichten, bv. uit „Trouw“, enz. moeten gelooven, dan zou er hier en daar (tot nog toe moeten wij m.i. den Heere dankbaar zijn, dat deze geen grootere afmetingen aanneemt!) kerkelijke „hereeniging“ zijn.....

Om maar direct met de deur in huis te vallen: ik geloof en ik zie daar niets van!

Wat ik hier en daar wel zie, is kerkverlating!

Wij moeten er m.i. weer meer op gaan letten: waar is nu in deze landen de Kerk des Heeren? Is die maar overal, waar het een zekere groep broeders en zusters gelieft te zeggen: wij zijn de kerk?? Dat zeggen immers zooveel groepen van menschen! En de één vergadert maar tegen den ander in! De één zegt maar steeds: hier moet ge zijn! En de ander: neen, maar hier moet ge zijn!

Wij worden weer „erkend“ als kerk door de synodoeratische gemeenschap. Ik zet het woordke „erkend“ maar tusschen aanhalingsteekens, want de daden zijn in strijd met de verklaring. Mag ik een KERK kapot maken? Mag ik in het lichaam van een kerk zitten wroeten, zoals heden ten dage door de syno-

doeraten bij ons geschiedt en waar zelfs iemand als Ds Vellenga zijn afkeuring over uitspreekt? Of zouden deze nieuwe Haagse richtlijnen soms een nieuw gevormde kerk-stijl moeten voorstellen? Die eerlang ook toegepast zal worden b.v. tegenover de Hervormde Kerk? Ik vermoed, dat de gerechtvaardigde klacht over meer dan unfair optreden dan niet van de lucht zou zijn!

Als ik erken: dat instituut is een kerk, dan zeg ik toch eveneens: daar worden in Christus' Naam geloovigen vergaderd! Dan zie ik aan den ingang van een gebouw van zulk een gemeenschap den Christus staan, de armen uitnodigend uiteengespreid, zoals we vaak zien voor Roomsche kerkgebouwen, in steen, en zeggende: „Komt allen tot Mij; want hier ben Ik zelf aanwezig“. En dan heb ik niet het recht, ook maar tot iemand, die daar binnen wil gaan, die aan die roepstem van Christus gevolg wil geven, te zeggen: „Man, ga daar niet heen; maar ga met mij mee; ik weet een beter plekje!“

En dát gebeurt nú; dát is nu aan de orde van den dag!

Men kan nu de „condities“ vernemen van een officiële commissie, en van kerkeraden, waarop men vrijheid krijgt, om a.s. Zondag het kerkgebouw, waar Christus voor staat, uitnodigend om binnen te treden, voorbij te loopen en binnen te gaan in een ander gebouw, waar het..... nog beter moet zijn!?

O, o, die pluriformiteitsgedachte! Hoe meer men erover nadent, en hoe meer men die nu eens concreet, in de praktijk van elken dag, van dezen dag, toe wil passen, hoe meer men absoluut vastloopt en alle kerkbesef ten eenenmale kwijtraakt!

Ik zou, dit alles aanzien, weer willen vragen: is Christus soms gedeeld? Kan ik, met Christus aan mijn zijde, gaan bestrijden een gemeenschap, waarvan ik eveneens „erken“: die heeft óók Christus aan haar zijde?

Het wordt in dezen strijd weer brood- en broodnoodig, dat wij ons in vollen ernst gaan afvragen: „waar vergadert Christus VANDAAG Zijn geloovigen?“

„Hereniging“ zou alleen zijn, als menschen van „ons“ overgaan naar de synodoeratische gemeenschap. Maar waarom dan toch? Is het dan géén hereeniging, als menschen vanuit die synodoeratische gemeenschap overkomen naar óns?? Waarom niet? Wordt de wettige vergadering soms beheerscht door..... het grootste getal? Moeten wij „terug“ naar de synodoeratische gemeenschap, omdat die ruim 600.000 zielen telt, en wij ruim 90.000? En niet..... zij naar ons? Maar waarom dan maar niet direct overgestapt naar de Hervormde Kerk? Die is nóg veel grooter in getal! En die heeft de richtingen al heel aardig gesorteerd, zonder dat het al te veel moeite geeft; ge zoudt daar b.v. allen wel direct U aan kunnen sluiten bij den Gereformeerden Bond!

Ik wilde wel voor veel liefs, dat de oogen van velen onzer nu eens ééns en voor goed opengingen, en dat zij het dóór en dóór vooze van al dit gedoe (want mooier woord mag er zeker niet aan gegeven worden) eens goed doorzagen.

Hier is geen sprake van een kerkelijke „hereeniging“. Hier is alleen maar sprake, onder een meer dan ijdel gebruik van den Naam des Heeren, van kerkverwoesting, van kerk-kapot-making!

Waarom zit men van synodoeratische zijde toch zoo aan..... óns te sjoeren en te trekken? Is het verstandig (de heeren daar laten zich zoo vaak voorstaan op hun psychologisch inzicht, en weten vooraanstaande strijders van ons zoo gauw te kwalificeeren als „psychopaath“ of iets dergelijks), ik vraag: is het dan zoo verstandig te gaan morrelen in een vésche wond? Waarom zoo te vuur en te zwaard begonnen met en doorgezet tegen óns? Waarom bv. niet liever de Christelijk Gereformeerden als doelwit gekozen? Immers daarmee zijn de verhoudingen „vriendschappelijk“; en zóó er nog „zeer“ mocht zijn, dan is dat nu toch al meer dan 50 jaar oud. Me dunkt, kansberekenaars zouden allicht zeggen: daar staan Uw kansen er niet zoo gek voor! Menschen, laat ons dáár beginnen. Of..... daar is ook nog zooiets als een Gereformeerde Bond in de Hervormde Kerk; ook tegenover dien Bond zijn de verhoudingen „vriendschappelijk“, en..... die Bond „zit“ tegenwoordig toch wel een beetje met die nieuwe Kerkorde en zoo; laat ons dáár eens mee gaan praten; mogelijk bereiken we dáár wel wat.

Maar nee, hoor; niets van dat alles. WIJ moeten kapot gemaakt! En..... wij moeten KAPOT gemaakt!

Want..... „broeders, ons hart gaat nog steeds zoo naar U uit“ en..... „Christus heeft gebeden: dat zij allen één zijn!“

Ja, ja, zóó durft men Christus' Naam te misbruiken, om..... ja om?..... op de meest onfaire wijze, die de kerkhistorie misschien wel kent, de kerk van Christus (die ook zij als „kerk“ zeggen te „erkennen“) KAPOT te maken!

Want, en dat ook nog even, men wil ze daar niet ALLEMAAL van ons! Dat zegt men wel niet met zooveel woorden; maar reken maar, als het eens zou gelukken om er van onze 90.000, 80.000 weg te troggen, dat die resterende 10.000 het kwaad zouden hebben. Daar zouden allicht onder zitten prof. Schilder, en prof. Holwerda en ds v. Dijk en van Bruggen en Doornbos en Buwalda en Mulder en noem ze maar verder op. Reken maar, dat die het dan kwaad te ver-